

La mirada de l'Àfrica

Per què el CCCB presenta una selecció de les *Rencontres de la Photographie Africaine* de Bamako? Perquè descobrir l'Àfrica només té sentit si serveix per descobrir el món. En una humanitat interrelacionada, en la qual ja no ha estat possible mantenir durant més temps l'Àfrica fora de joc, tan important com conèixer l'Àfrica és veure el món amb els ulls de l'Àfrica. És a dir, reconèixer les mirades africanes sobre les coses. Les relacions culturals tan sols tenen un sentit ple com a relacions de reconeixement. La condició prèvia de tot protocol de comunicació és situar les dues parts que entren en contacte en un mateix nivell de dignitat. El veritable reconeixement de l'Altre es produeix quan som capaços d'entendre o desxifrar la seva mirada sobre les coses i donar-li el mateix estatut que a la nostra. Només des d'aquest reconeixement hi pot haver conflicte, diàleg o cooperació en un sentit ple. Aquesta és la idea que inspira les distintes activitats culturals que el CCCB ha proposat els darrers anys i continuarà proposant els anys vinents sobre l'emergent cultura africana. Una exposició de fotografia africana és una oportunitat d'acostar-se a les mirades que vénen del continent veí i de comprendre que aquestes mirades –com arreu– són infinitament diverses, fet que no impedeix que duguin alguns accents que reforcen l'interès a canviar de perspectiva.

En el fons, es tracta d'això: de veure com es veuen les coses des d'una altra posició, des d'una altra perspectiva sobre el món, intentant així trencar la tendència occidental a pautar i canonitzar les mirades, i a utilitzar els seus recursos comunicacionals per adaptar totes les mirades als seus cànons, en última instància, a un mateix punt de vista.

Ja no resten compartiments estancs al món. Tot està contaminat. I tots ens contaminem mútuament. Però és tan important descobrir que a vegades la mirada dels fotògrafs africans no és pas tan distinta de la nostra, com entendre els indubtables matisos específics de la posició des de la qual contemplen la realitat. Ells també sofreixen els impactes de les modes i les tendències, però en algun sentit encara són una mica resistents. I tenen una realitat fulgurant de canvis dramàtics, de turbulents accessos a la modernitat, d'epidèmies terribles i de conflictes de creixement i modernització difícils de gestionar que només ells poden veure sense el prejudici de l'africanisme exòtic occidental.

L'Àfrica és per si sola un món, amb tanta diversitat com tot el planeta: de l'islam senegalès a l'egipci, de la modernitat sud-africana a la magribina, de la catàstrofe política, moral i social de la regió dels llacs al desenvolupisme kenià, les distàncies –com diu Pep Subirós– són immenses. I al rerefons de tot plegat una complexitat lingüística, cultural i religiosa enorme. No hi ha, doncs, una mirada africana. Hi ha infinites mirades africanes, però totes duen una marca que hem de saber reconèixer. En totes és essencial el personatge central de la història: l'individu que lluita per viure i sobreviure.